

RAPORT

de monitorizare a posturilor TV sub aspectul calității limbii române
(februarie – martie 2019)

În februarie și martie 2019, la inițiativa Consiliului Coordonator al Audiovizualului, au fost monitorizate posturile de televiziune: **Moldova 1, Prime, Canal 3, PRO TV Chișinău, Publika TV, Jurnal TV, Orhei TV** (circa 25 de ore de emisie) de către expertul **dr. hab. Inga Druță**.

. Posturile TV au fost selectate în funcție de acoperire și de ponderea emisiunilor informative și de divertisment. Au fost urmărite sub aspect lingvistic emisiunile de știri, talk-show-urile și filmele dublate sau cu subtitrări.

Monitorizarea a vizat modul în care vorbesc profesioniștii din audiovizual, nu și persoanele interviewate sau care participă în calitate de invitați la emisiuni. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic și mesajele scrise (titluri, crawluri, subtitrări).

Pentru conținutul semantic al lexemelor, raportarea s-a făcut la *Dicționarul explicativ al limbii române* (toate edițiile), iar pentru corectitudinea unor forme, la *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic* (București, 2005).

Au fost înregistrate în special abaterile de la normă verificabile (în dicționare, gramatici, lucrări de cultivare a limbii ș.a.), erorile pe cale de a se generaliza, dar am consemnat și unele greșeli accidentale, care s-ar putea extinde în mod nedorit.

I. Grafie, punctuație, pronunțare

1.1. Remarcăm că în această etapă de monitorizare **absența semnelor diacritice** în mesajele scrise se constată mai rar decât în etapa precedentă (2012). Excepție face postul PRO TV Chișinău, unde unele burtiere apar în continuare fără diacritice („Doua masini facute scrum”, 21.II; „Cod galben de lapovita”, 21.II; „Pedeapsa mai dura”, 21.II; „Presedintele Republicii Moldova”, 25.II; „Flacari la balcon”, 28.III). La alte posturi absența diacriticelor este accidentală, fiind mai frecventă în subtitrări (intervenții traduse, crawluri).

1.2. Neglijențele de tehnoeditare (substituirii sau inversări de litere, litere în plus, litere lipsă, silabe sau cuvinte în plus/lipsă ș.a.) sunt frecvente și în această etapă de monitorizare:

- „**Acopersiul** catedralei acoperit de ace” (PRO TV, 21.III);
- „sunt **foare** frumoase” (Canal 3, 22.II);
- „**mă interes** și eu” (Canal 3, 4.IV);
- „din **acesași** localitate” (Jurnal TV, 15.II);
- „contracte cu **satul**” (Jurnal TV, 22.II) – corect: *cu statul*;
- „**selecțiile** de votare” (Jurnal TV, 22.II) – corect: *secțiile*;
- „un **of** de afaceri din Suceava” (Jurnal TV, 15.III) – corect: *un om*;
- „infantelizarea” (Moldova 1, 19.II);
- „vicepreședinte al **comitetului** Dumei de Stat” (Orhei TV, 25.II);
- „să **îmbunătățească** viața oamenilor” (Orhei TV, 21.III);
- „demersul **procucorilor**” (Orhei TV, 21.III);
- „Iana Miheeva a călătorit (...) în calitate de **voluntară**” (Publika TV, 3.III);
- „casele de pe malul **lacului** Ontario” (Publika TV, 3.III);
- „Oamenii au organizat parade **fastuose**” (Publika TV, 18.III);
- „candidat” (Televiziunea Centrală, 12.II);

1.4. În domeniul grafiei, am înregistrat **greșeli grave** referitoare la:

– scrierea cu *i, ii, iii* la finalul cuvintelor sau în interiorul acestora:

- „**Copii** s-au deghizat în personaje din povești” (Canal 3, 24.III) – corect: *copiii*;
- „**Copii** au concurat în câteva etape” (Orhei TV, 21.III) – corect: *copiii*;

1.5. Erorile de **folosire a cratimei** privesc:

– scrierea compuselor cu *șef, prim* etc. și a altor compuse și derivate:

- „Suntem un partid **pro-rus**.” (Jurnal TV, 7.II) – corect: *prorus*;
- „candidatul opoziției **pro-europene**” (Publika TV, 28.III) – corect: *proeuropene*;
- „**prim** secretar, Ambasada Italiei” (Moldova 1, 15.II) – corect: *prim-secretar*;
- „**prim** vicepreședinte” (Orhei TV, 25.II) – corect: **prim**-vicepreședinte;
- „mesaje **anti-staliniste**” (Prime, 5.III) – corect: *antistaliniste*;
- „**șef-adjunct** al IGP” (Canal 3, 22.II) – corect: *șef adjunct*;
- „artist **multi-media**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *multimedia*;
- „efectuare a unei expertize **financiar bancară**” (Jurnal TV, 15.III) – corect: *efectuare a unei expertize financiar-bancare*;
- „probleme **cardio-vasculare**” (Prime, 14.III) – corect: *cardiovasculare*;
- „azi dimineață” (Prime, 6.03) – corect: *azi-dimineață*;
- „locotenent major” (Prime, 6.03) – corect: *locotenent-major*;
- „**proces** verbale procesate” (PRO TV, 25.II) – corect: *proces-verbale*;
- „**co-președinte**” (PRO TV, 25.II) – corect: *copreședinte*;
- „este **binevenită** o călătorie” (Publika TV, 11.II) – corect: *bine-venită*;
- „Rușii, invadați de **urși polari**” (Publika TV, 11.II) – corect: *urși-polari*;
- „**general maior** pakistanez” (Publika TV, 3.III) – corect: *general-maior*;

– alte cazuri:

- „Bărbat **gol-pușcă** pe pervaz” (Canal 3, 22.II) 0 corect: *gol pușcă*;
- „**Airbag-uri** instalate pe stâlpi de iluminat” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *airbaguri*;

- „Anenii-Noi” (Orhei TV, 25.II) – corect: *Anenii Noi*;
- „șiau așteptat idolii” (Orhei TV, 21.III) – corect: *și-au așteptat*;
- „făcându-l **knock-out**” (Publika TV, 3.III) – corect: *knockout*;
- „„**ce-a** de-a 11-a ediție” (Orhei TV, 21.III) – corect: *cea de-a 11-a ediție*;
- „Vrei să mă ridic **într-una** de la masă?” (Canal 3, 4.IV) – corect: *întruna*.

1.6. Unele abateri privesc **scrierea cu sau fără blanc**:

- „week end” (Canal 3, 4.IV) – corect: *weekend*;
- „scurt circuit” (Prime, 5.III) – corect: *scurtcircuit*.

1.7. Am înregistrat și în această etapă cazuri de **scriere greșită** a unor cuvinte:

- „muzică folk **mediteraneană**” (Canal 3, 22.II) – corect: *mediteraneeană*;
- „**tusă** uscată” (Canal 3, 24.III) – corect: *tuse*;
- „offshor” (Jurnal TV, 15.II) – corect: *offshore*;
- „mas-media” (Orhei TV, 25.II) – corect: *mass-media*;

– **scrierea greșită** a unor abrevieri (sau abrevieri nerecomandabile):

- „președinte **RM**” (Orhei TV, 25.II) – corect: *Republica Moldova*;
- „100 de **mln.** de dolari” (Prime, 5.III) – corect: *100 mil. de dolari*.

1.8. Semnalăm și acum cazuri de nerespectare a normelor ortografice în vigoare care privesc:

– scrierea cu majusculă/minusculă:

- „Vorbim de arta produsă de țările care nu urmează încă tradițiile din **vest**.” (Canal 3, 22.III) – corect: *Vest*;
- „chiar în apropiere de **Legislativ**” (Orhei TV, 21.III) – corect: *legislativ*;
- „În discursul său, **Doamna** deputat...” (Orhei TV, 21.III) – corect: *doamna*;
- „șeful Catedrei **Anestezie și Terapie Intensivă**” (Prime, 19.II) – corect: *șeful Catedrei anestezie și terapie intensivă*;
- „Tratatul **Nuclear** cu SUA” (Publika TV, 11.II) – corect: *Tratatul nuclear cu SUA*;
- „secția de **Neurochirurgie**” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Secția de neurochirurgie*;
- „la inițiativa **Guvernului**” (Orhei TV, 21.III) – corect: *la inițiativa guvernului*;

– scrierea pronumelor și a adjectivelor negative din seria *niciun, nicio*:

- „**nici o** victimă nu a fost confirmată” (Publika TV, 3.III) – corect: *nicio victimă nu a fost confirmată*;

2. Punctuație

2.1. În domeniul punctuației, cele mai multe greșeli se referă la folosirea **virgulei**.

Am înregistrat și în această etapă de monitorizare numeroase situații în care virgula, obligatorie conform normei, lipsește:

- pentru a separa vocativele sau formulele de adresare:

- „Spune-mi [] Simon, chiar crezi că...” (Orhei TV, 10.II) – corect: *Spune-mi, Simon, chiar crezi că...*;
- „Foarte bine [] băieți.” (Orhei TV, 10.II) – corect: *Foarte bine, băieți*;
- înainte de conjuncțiile coordonatoare adversative (*iar, dar, ci*):
 - „va susține nu **doar** dezvoltarea turismului [] **dar și** cultura celor două națiuni” (Prime, 19.II) – corect: *va susține nu numai dezvoltarea turismului, ci și cultura celor două națiuni*;
 - „Pe unele trasee s-au produs accidente [] iar pe altele s-au format ambuteiaje.” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *Pe unele trasee s-au produs accidente, iar pe altele s-au format ambuteiaje*;
- pentru a izola o apozitie:
 - „Șeful fracțiunii parlamentare a PD, Pavel Filip [] a declarat...” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Șeful fracțiunii parlamentare a PD, Pavel Filip, a declarat...*;
 - „Lachi și instructorul său, Ghenadie Rusu [] s-au sincronizat perfect” (Publika TV, 3.III) – corect: *Lachi și instructorul său, Ghenadie Rusu, s-au sincronizat perfect*”;
 - „fiul acesteia, în vârstă de 53 de ani [] a fost preluat de urgență” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *fiul acesteia, în vârstă de 53 de ani, a fost preluat de urgență*;
- pentru a marca elipsa verbului:
 - „Noul legislativ [] întrunit pentru prima dată” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Noul legislativ, întrunit pentru prima dată*;
 - „Puietii din Orhei [] exportați în Federația Rusă” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Puietii din Orhei, exportați în Federația Rusă*;
 - „Acopersiul catedralei [] acoperit de ace” (PRO TV, 21.III) – corect: *Acopersiul catedralei, acoperit de ace* (semnalăm și neglijența de tehnoredactare);
- în alte situații:
 - „Totodată [] reamintim că...” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Totodată, reamintim că...*;
 - „Nici tu bani [] nici echipament necesar.” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Nici tu bani, nici echipament necesar*;
 - „atât din municipiul Orhei [] cât și din satele învecinate” (Orhei TV, 21.III) – corect: *atât din municipiul Orhei, cât și din satele învecinate*;

Virgula este folosită greșit:

- între subiect/grupul subiectului/propoziția subiectivă și regent/propoziția principală:
 - „Copiii care au până la 7 ani[,] pot intra gratis la expoziția de pisici” (Publika TV, 3.III) – corect: *Copiii care au până la 7 ani pot intra gratis la expoziția de pisici*;
 - „Totodată, cei 7 aleși ai poporului din partea partidului[,] au declarat...” (Orhei TV, 23.III) – corect: *Totodată, cei 7 aleși ai poporului din partea partidului au declarat...*;
 - „pauza care s-a luat[,] ar trebui să fie folosită...” (Orhei TV, 23.III) – corect: *pauza care s-a luat ar trebui să fie folosită...*;
 - „Autoritățile de la Chișinău[,] au solicitat Federației Ruse accesul la cei doi moldoveni...” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *Autoritățile de la Chișinău au solicitat Federației Ruse accesul la cei doi moldoveni*;

▪ „În discursul lor, candidații electorali ai partidului[,] au asigurat că...” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *În discursul lor, candidații electorali ai partidului au asigurat că...*;

– în alte situații:

▪ „În Moldova sunt 266 de persoane[,] care au depășit un secol de viață” (Publika TV, 28.III) – corect: *În Moldova sunt 266 de persoane care au depășit un secol de viață* (atributiva determinativă nu se izolează);

3. Pronunțare

3.1. Am înregistrat și în această etapă de monitorizare abateri referitoare la **rostirea hipercorectă** a unor cuvinte:

3.2. Se constată și **pronunțarea greșită** a unor numerale:

▪ „optăsprezece” (Canal 3, 4.III) – corect: *optsprezece*.

3.3. O serie de abateri privesc **rostirea greșită a unor cuvinte**:

– de uz curent (rostit popular/regional):

- „tusă uscată” (Canal 3, 24.III) – corect: *tuse*;
- „febra, tusa” (Moldova 1, 19.II) – corect: *tusea*;
- „cumătri” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *cumetri*;

– neologice:

- „culori în stil de junglă” [pron. **giunglă**] (Canal 3, 24.III) – corect: [pron. **junglă**];
- „au apărut airbaguri” [pron. **ai**er**beguri**] (Jurnal TV, 20.II) – corect: [pron. **er**be**guri**];
- „se**î**” [pron. **se-if**] (PRO TV, 28.III) – corect: **se**i**f** [pron. **se**i**f**];
- „teren de badminton” [pron. **badminton**] (PRO TV, 28.III) – corect: *badminton* [pron. *bédminton*];
- „vor instala bannere” [pron. **banere**] (PRO TV, 21.II) – corect: [pron. **benăre**];

– nume proprii:

- „Bruxelles [pron. **bruksel**]” (Jurnal TV, 7.II) – corect: [brüsel];
- „Bruxelles” [pron. br**u**xel] (Moldova 1, 19.II) – corect: [brüsel].

3.4. Sunt frecvente și **greșelile de accentuare**:

– a substantivelor comune:

- „administrat**o**rii localurilor” (Canal 3, 22.III) – corect: *administrat**o**rii*;
- „administrat**o**rii” (Prime, 3.III) – corect: *administrat**o**rii*;
- „potrivit pret**o**rului sectorului Centru” (Canal 3, 22.III) – corect: *pret**o**rului*;

- „editorul-șef al postului” (Prime, 19.II) – corect: *editorul-șef*;
- „mic studio de animație” (Canal 3, 22.III) – corect: *studiu*;
- „la noi în studio” (Moldova 1, 15.II) – corect: *studiu*;
- „a dat crezare așa-numitei amnistii” (Publika TV, 11.II) – corect: *amnistii*;
- „amnistia moldovenilor” (Orhei TV, 15.III) – corect: *amnistia*;
- „dispute aprinse” (Orhei TV, 21.III) – corect: *dispute*;
- „audit” (Prime, 19.II) – corect: *audit*;
- „doctorișă” (Orhei TV, 25.II) – corect: *doctorișă*;
- „regizorul” (Jurnal TV, 4.III) – corect: *regizorul*;
- „industria auto” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *industria*;
- „industria agroalimentară” (Moldova 1, 19.II) – corect: *industria*;
- „sosia unui om” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *sosia*;
- „o sosie a lui Donald Trump” (PRO TV, 25.II) – corect: *sosie*;
- „butelie de gaz” (PRO TV, 21.II) – corect: *butelie*;
- „derby-ul” (Moldova 1, 19.II) – corect: *derby-ul*;
- „se deplasau cu un taxi” (Publika TV, 6.III) – corect: *taxi*;
- „șofer de taxi” (PRO TV, 21.II) – corect: *taxi*;
- „din această primăvară” (Publika TV, 24.II) – corect: *primăvară*;
- „vine primăvara” (Moldova 1, 15.II) – corect: *primăvara*;
- „toamnele și primăveurile” (Prime, 14.III) – corect: *primăveurile*;
- „pârghi cinice” (Publika TV, 11.II) – corect: *pârghi*;
- „să aibă pârghi” (PRO TV, 25.II) – corect: *pârghi*;
- „selecționerul companiei mondiale” (Orhei TV, 15.III) – corect: *companie*;
- „s-a produs carambolul” (PRO TV, 21.III) – corect: *carambolul*;
- „mozaicuri” (Canal 3, 22.III) – corect: *mozaicuri*;

– a numelor proprii:

- „Premiul Nobel” (Prime, 14.III) – corect: *Nobel*;
- „Turnul Eiffel” (Moldova 1, 31.III) – corect: *Turnul Eiffel*;
- „au solicitat Rusiei” (Publika TV, 24.II) – corect: *Rusie*;

– a adjectivelor:

- „lefurile mizere” (PRO TV, 28.III) – corect: *mizere*;

– a verbelor:

- „scrieți-ne” (Canal 3, 22.III) – corect: *scrieți-ne*;
- „spuneți-mi despre această întâlnire” (Prime, 31.III) – corect: *spuneți-mi*;
- „Spuneți-mi, vă rog frumos...” (Jurnal TV, 15.II) – corect: *spuneți-mi*;
- „să se termine războiul” (Moldova 1, 31.III) – corect: *să se termine*;
- „să-i feliciț” (Moldova 1, 31.III) – corect: *să-i feliciț*;
- „Mă ameniți?” (Moldova 1, 15.II) – corect: *Mă ameniți?*

II. Gramatică

4. Morfologie

4.1. Forme greșite ale unor verbe

4.1.1. Formele hibride de indicativ imperfect *vroiam, vroia, vroiau* etc., folosite în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voiam, voia, voiau* etc. –, apar la unele posturi monitorizate:

- „**Vroiai** să faci dreptul?” (Publika TV, 24.III) – corect: *voiai*;
- „asta **vroiam** să zic și eu” (Canal 3, 22.III) – corect: *voiam*;
- „le tot **vroiam** să vină în Republica Moldova” (Jurnal TV, 6.III) – corect: *voiam*;
- „**vroiam** să vorbesc cu Dumneavoastră...” (Moldova 1, 14.III) – corect: *voiam*;
- „Și tu **vroiai** să vii...” (Orhei TV, 10.II) – corect: *voiai*;
- „**vroiam** să lansez discuția...” (Prime, 31.III) – corect: *voiam*.

4.1.2. Am constatat și acum utilizarea verbului *a trebui* cu forma de indicativ prezent, persoana a III-a plural *trebuieșc*. Pentru indicativ prezent este corectă doar forma (unică pentru toate persoanele și numerele) *trebuie*:

- „felul în care **trebuieșc** promovate simbolurile” (Publika TV, 11.II) – corect: *felul în care trebuie promovate simbolurile*;
- „bijuteriile nu **trebuieșc** neglijate” (Canal 3, 24.III) – corect: *bijuteriile nu trebuie neglijate*;
- „corectările legislative care **trebuieșc** efectuate” (Jurnal TV, 6.III) – corect: *corectările legislative care trebuie efectuate*;
- „E important și **trebuieșc** susținute.” (Orhei TV, 10.II) – corect: *E important și trebuie susținute*.

4.1.3. Am înregistrat, rar, și forma greșită a verbului *a merita* – *se merită*. Verbul *a merita* nu este însă reflexiv:

- „sunt scumpe și **nu se merită**” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *sunt scumpe și nu merită*;
- „dar **se merită**” (Orhei TV, 15.III) – corect: *dar merită*.

4.1.4. Am constatat și forme eronate de conjugare a unor verbe:

- „Săptămâna Albă **precede** postul Paștilor” (Canal 3, 4.III) – corect: *precedă*;
- „care **precede** Postul Mare” (Jurnal TV, 4.III) – corect: *precedă*;
- „când vi se **dăruie** un trandafir” (Orhei TV, 10.II) – corect: *dăruiește*;
- „n-ai pentru cine să **iai** un cadou” (Publika TV, 11.II) – corect: *să iei*;
- „**seamăn** cu un clovn?” (Prime, 6.III) – corect: *semăn cu un clovn?*;
- „nu voiam să le **lăs**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *las*;
- „scrisoarea pe care [tu] o **aruncasei**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *scrisoarea pe care [tu] o aruncaseși*;

- „Mai **așează-te...**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *așază-te* (formă hipercorectă);
- „concurenți electorali care au **acces** în noul **Parlament**” (Orhei TV, 21.III); „toate partidele care **au acces** în legislativ” (PRO TV, 21.III): verbul *a accede* nu se folosește la timpuri trecute.

4.2. Forme greșite ale unor substantive

4.2.1. Am înregistrat unele oscilații în folosirea desinențelor de feminin singular, genitiv-dativ, *-e* și *-i*:

- „în fața **minciunei**” (Prime, 5.III) – corect: *minciunii*.

4.2.2. Am atestat și forme greșite de plural ale unor substantive:

- „scări, rampe sau **bordure**” (Orhei TV, 15.III) – corect: *borduri*;
- „investigații medicale” (Canal 3, 24.III) – corect: *investigații*;
- „mai multe **capuri**, mai multe idei” (Prime, 14.III) – corect: *capete* (pentru sensul „extremitatea superioară a corpului omenesc”, forma de plural este *capete*; *capuri* este pluralul pentru *cap* cu sensul de „promontoriu”);
- „atac terorist în două **moschee**” (Orhei TV, 15.III) – corect: *moschei*;
- „Ai mulți **cumătri**?” (PRO TV, 21.III) – corect: *cumetri*.

4.2.3. Se observă concurența între desinențele de neutru plural *-e* și *-uri*:

- „să procurăm **aragazuri**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *aragaze*;
- „Apropo, când îmi aduci **eclerele**?” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *eclerurile*;
- „toate **dueturile**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *duetele*;
- „Locuințe noi, **vise** împlinite” (Publika TV, 15.III) – corect: *visuri* (*vis* cu sensul de „imagine din timpul somnului” are pluralul *vise*, iar cu sensul de „aspirație” – *visuri*).

4.2.4. Am înregistrat și forme greșit declinate la genitiv-dativ:

- „copia **cheiei**” (Prime, 6.III) – corect: *cheii*;
- „biroul **lui Sveta**” (Orhei TV, 10.II) – corect: *biroul Svetei*;
- „**lui Iulecika**” (Canal 3, 4.IV) – corect: *Iulecikăi*.

4.2.5. Sporadic, am întâlnit substantive încadrate greșit la alte genuri:

- „neurotoxinul” (Orhei TV, 21.III) – corect: *neurotoxina*;
- „**astrele** vă recomandă...” (Publika TV, 11.II) – corect: *aștrii*.

4.3. Forme greșite ale unor adjective

4.3.1. Am înregistrat o formă de feminin plural bizară:

- „din partea **celorlaltor** țări” (Publika TV, 11.II) – corect: *din partea altor țări/țărilor celorlalte*.

4.4. Forme greșite ale unor adverbe

O greșeală răspândită este înlocuirea formei adverbiale *maximum* cu cea a adjectivului corespondent, *maxim*:

Forma *minim* este folosită greșit și în locuțiunea adverbială **la minim*, în loc de *la maximum*:

4.5. Forme greșite ale unor adjective numerale

4.5.1. La unele posturi monitorizate, am constatat preferința pentru numeralul cardinal în locul celui ordinal pentru a desemna data. Numeralesle cardinale se utilizează pentru a preciza data începând cu 2. Pentru data de 1, conform tradiției, se folosește numeralul ordinal *întâi* (nu *unu*):

- „de la **unu** octombrie” (Jurnal TV, 2.II) – corect: *întâi octombrie*;
- „**unu** ianuarie” (Orhei TV, 15.III) – corect: *întâi ianuarie*.

5. Sintaxă

5.1. Dezacordul

5.1.1. Dezacordul dintre predicat și subiect

Unele dezacorduri se produc prin atracția altui termen din enunț, din cauza topicii componentelor enunțului. Alte dezacorduri au cauze semantice, atunci când există o neconcordanță între forma și sensul unui termen aflat în poziția de subiect. Pe lângă factorii de natură lingvistică (atracția, sensul), apariția dezacordurilor este favorizată de diverși factori specifici comunicării orale: neanticiparea mesajului, neatenția, rapiditatea comunicării:

- „**maratonul** meciurilor de colecție **nu se opresc** pentru Albot” (PRO TV, 28.III) – corect: *maratonul meciurilor de colecție nu se opresc pentru Albot*;
- „Să nu spui că ești **unul dintre cei care are** această părere.” (Orhei TV, 10.II) – corect: *Să nu spui că ești unul dintre cei care au această părere*;
- „cârcotașii, analiștii și presa opoziției **vorbește...**” (PRIME, 31.III) – corect: *cârcotașii, analiștii și presa opoziției vorbesc...*;
- „**El**, alături de familia sa, **au decis...**” (PUBLIKA TV, 11.II) – corect: *El, alături de familia sa, a decis...*;
- „**Nicio persoană** dintre cele decedate **nu erau vaccinate**” (Moldova 1, 19.II) – corect: *Nicio persoană dintre cele decedate nu era vaccinată*;

▪ „**Parlamentul** britanic urmează să voteze (...) același acord pe care **l-au respins**” (Canal 3, 9.III) – corect: *Parlamentul britanic urmează să voteze (...) același acord pe care l-a respins*;

▪ „Și-ți **place condițiile** de acolo?” (Jurnal TV, 15.III) – corect: *Și-ți plac condițiile de acolo?*;

▪ „Unul dintre **ofițerii care a fost implicat** direct în anchetă este...” (Jurnal TV, 30.III) – corect: *Unul dintre ofițerii care au fost implicați direct în anchetă este...*;

5.1.2. Nerespectarea regimului verbal este o greșeală gravă:

▪ „am avut asemenea idoli și în alte țări, **în care** mai apoi **ne-am dezamăgit** amarnic” (Orhei TV, 25.II) – corect: *am avut asemenea idoli și în alte țări, de care mai apoi am fost dezamăgiți amarnic*;

▪ (PUBLIKA TV, 10.IX) – corect:;

▪ „au telefonat-o” (CANAL 3, 15.III) – corect: *i-au telefonat*;

▪ „și nu **influențează** prea mult **asupra** firului narativ” (CANAL 3, 22.III) – corect: *și nu influențează prea mult firul narativ*.

Un caz specific este utilizarea verbului *a trebui* cu supin (*trebuie de făcut*) în loc de participiu (*trebuie făcut*):

▪ „chiria și serviciile comunale **trebuie de plătit**” (Moldova 1, 31.III) – corect: *chiria și utilitățile trebuie plătite*;

▪ „Dar contestațiile acestea **nu trebuiau de făcut** imediat după alegeri?” (Moldova 1, 14.III) – corect: *Dar contestațiile acestea nu trebuiau făcute/depuse imediat după alegeri?*;

▪ „câteva lucrări mai **trebuiau** neapărat **de adus** în ordine” (CANAL 3, 22.III) – corect: *câteva lucruri mai trebuiau puse la punct*;

▪ „Cred că **trebuie de scris...**” (PRO TV, 21.II) – corect: *Cred că trebuie scris...*

5.1.3. Dezacordul pronumelui semiindependent (articolului posesiv) *al*

Am înregistrat și în această etapă de monitorizare două tipuri de utilizare greșită a formelor articolului genitival sau posesiv *al*: utilizarea invariabilă a formei *a*; utilizarea unei forme acordate greșit, cu alt element din enunț, prin atracție.

– utilizarea invariabilă:

▪ „oamenii de încredere **a** lui Veaceslav Platon” (Prime, 19.II) – corect: *oamenii de încredere ai lui Veaceslav Platon*;

▪ „una dintre cele mai mari probleme **a** localității” (PUBLIKA TV, 11.II) – corect: *una dintre cele mai mari probleme ale localității*;

▪ „finanțări dubioase **a** partidelor” (Jurnal TV, 22.II) – corect: *finanțări dubioase ale partidelor*;

▪ „cheltuieli nedeclarate **a** unor partide” (Jurnal TV, 22.II) – corect: *cheltuieli nedeclarate ale unor partide*;

▪ „cu suportul autorităților locale, dar și **a** partenerilor de dezvoltare” (Moldova 1, 15.II) – corect: *cu suportul autorităților locale, dar și al partenerilor de dezvoltare*;

▪ „recomandările Comisiei de la Veneția și **a** Misiunii de monitorizare a OSCE”

(Moldova 1, 22.III) – corect: *recomandările Comisiei de la Veneția și ale Misiunii de monitorizare a OSCE;*

▪ „În privința șefului de Direcție a serviciului Vamal” (Orhei TV, 21.III) – corect: *În privința șefului de direcție al Serviciului Vamal;*

▪ „pacienți a căror organe vitale” (Prime, 14.III) – corect: *pacienți ale căror organe vitale;*

▪ „președinte a parlamentului” (PRO TV, 21.III) – corect: *președinte al parlamentului;*

Semnalăm și alte greșeli ce privesc articolul posesiv:

– prezența redundantă (inutilă) a articolului posesiv-genitival:

▪ „invitațiile la dialog trimise Maiei Sandu și a lui Andrei Năstase” (Prime, 5.III) – corect: *invitațiile la dialog trimise Maiei Sandu și lui Andrei Năstase;*

– omiterea articolului:

▪ „Oamenii vor modernizarea spitalelor și infrastructurii” (PUBLIKA TV, 11.II) – corect: *Oamenii vor modernizarea spitalelor și a infrastructurii.*

5.1.4. Greșeli datorate substituirii pronumelor personale prin adjective pronominale:

▪ „toți ca unul sunt convinși de victoria echipei sale” (Orhei TV 7, 21.III) – corect: *toțica unul sunt convinși de victoria echipei lor;*

5.1.5. Dezacordul adjectivelor numerale

Am atestat și în această etapă dezacorduri ale adjectivelor numerale compuse. Cel mai frecvent se greșește prin utilizarea formelor de masculin în locul celor de feminin (sau viceversa):

▪ „două sute **patruzeci și unu** dintre acestea” [plângeri] (Canal 3, 15.III) – corect: *două sute patruzeci și una dintre acestea;*

▪ „**șaptezeci și una** (...) miliarde de dolari” (Canal 3, 22.III) – corect: *șaptezeci și unu (...) miliarde de dolari.*

Pentru exprimarea orei, numeralul *doi* și numeralele compuse cu *doi* trebuie să aibă formă de feminin. Am înregistrat, nu foarte frecvent, folosirea formelor de masculin în astfel de contexte:

▪ „în jurul orei **doisprezece**” (Jurnal TV, 7.II) – corect: *în jurul orei douăsprezece;*

▪ „la ora **doisprezece** noaptea” (Moldova 1, 15.II) – corect: *la ora douăsprezece noaptea;*

5.1.6. Dezacordul în gen al adjectivelor

Dezacordul în gen are de obicei un caracter accidental, contextual, produs prin atracție, din neatenție etc.:

- „efectuare a unei expertize **financiar bancară**” (Jurnal TV, 15.III) – corect: *efectuare a unei expertize **financiar- bancare***;
- „cât de **atenți** au fost autoritățile” (Jurnal TV, 6.III) – corect: *cât de **atente** au fost autoritățile*;
- „**interacțiunea** oxigenului cu toate țesuturile este **vital**” (Prime, 14.III) – corect: ***interacțiunea** oxigenului cu toate țesuturile este **vitală***;
- „conform unei tradiții mai vechi **instituită** de UEFA” (PRO TV, 21.III) – corect: *conform unei tradiții mai vechi **instituite** de UEFA*;
- „și asta din cauza unei cereri **făcută** de poliția din New York” (Publika TV, 11.II) – corect: *și asta din cauza unei cereri **făcute** de poliția din New York*;

5.1.7. Alte dezacorduri:

- „**unul** dintre stelele fotbalului francez” (Canal 3, 22.III) – corect: ***una** dintre stelele fotbalului francez/**unul** dintre starurile fotbalului francez*;
- „caută o persoană de încredere **căruia** să i te destăinui” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *caută o persoană de încredere **căreia** să i te destăinui*;
- „un om simplu **care** i-a plăcut toată viața să poarte galben” (Moldova 1, 15.II) – corect: *un om simplu **căruia** i-a plăcut toată viața să poarte galben*;
- „în fața tuturor camerelor și luminilor **acestea**” (Moldova 1, 15.II) – corect: *în fața tuturor camerelor și luminilor **acestora***;
- „aceste două joburi, **cea** de mamă și **cea** de femeie de succes...” (Prime, 14.III) – corect: *aceste două joburi, **cel** de mamă și **cel** de femeie de succes...*;
- „

5.1.8. Dezacorduri la nivel transfrastic:

- „zeci de **curioși**, iar **unele** au plecat acasă cu pungile pline” (Canal 3, 24.III) – corect: *zeci de **curioși**, iar **unii** au plecat acasă cu pungile pline*.

5.2. Care în loc de pe care

Utilizarea fără prepoziția funcțională *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct este o greșeală mai puțin frecventă în această etapă de monitorizare:

- „un videoclip proaspăt **care** tocmai l-ați vizionat” (Moldova 1, 15.II) – corect: *un videoclip proaspăt **pe care** tocmai l-ați vizionat*;
- „ceaiuri **care** și copiilor le putem recomanda” (Moldova 1, 15.II) – corect: *ceaiuri **pe care** le putem recomanda și copiilor*;
- „Dar cum vă uitați la politica socială (...) a partidului de guvernământ **care** a avut-o până la alegeri?” (Moldova 1, 14.III) – corect: *Dar ce părere aveți despre politica socială (...) a partidului de guvernământ **pe care** a avut-o până la alegeri?*;
- „am o ședință în cadrul activității **care** o fac” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *am o ședință în cadrul activității **pe care** o fac*;
- „despre unul din colegii **care**-i au ei în platou” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *despre unul din colegii **pe care**-i au ei în platou*.

5.3. „Ca și”

Apariția unui *și* parazită în încercarea de a evita o cacofonie (*ca și cadru didactic*) se extinde și în exemple unde nu mai este vorba de cacofonii (*ca și primar*). Pentru evitarea

cacofoniei, se recomandă folosirea prepoziției *drept* sau a locuțiunii prepoziționale *în calitate de*, atunci când substantivul exprimă o calitate, și a locuțiunilor prepoziționale *din punctul de vedere*, *în ce privește* etc., atunci când este vorba de un subordonat de relație:

- „mai accesibili **ca și** preț” (Orhei TV, 21.III) – corect: *mai accesibili ca preț*;
- „așteptam de la el **ca și** coleg” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *așteptam de la el în calitate de coleg*.

5.4. Greșeli de utilizare a prepozițiilor și a locuțiunilor prepoziționale

5.4.1. „Din punct de vedere al...”

Urmată de un substantiv în genitiv, locuțiunea *din punct(ul) de vedere* trebuie să conțină forma articulată hotărât a substantivului *punct*. Atunci când urmează un adjectiv, *punct* va fi nearticulat (*din punctul de vedere al economiei* – *din punct de vedere economic*). Se constată ezitări în utilizarea acestor locuțiuni:

- „an agricol bun din **punct** de vedere al recoltelor” (Moldova 1, 15.II) – corect: *an agricol bun din punctul de vedere al recoltelor/sub aspectul recoltelor*.

5.4.2. Absența prepoziției *de* după numerale

Numeralele de la 20 în sus nu se atașează direct substantivului, ci sunt urmate de prepoziția *de*. Am identificat și de această dată situații de omitere a prepoziției la posturile monitorizate:

- „în vârstă de 53 ani” (Jurnal TV, 4.III) – corect: *în vârstă de 53 de ani*;
- „588 euro lunar” (Orhei TV, 15.III) – corect: *588 de euro lunar*;
- „49 kilograme” (Orhei TV, 10.II) – corect: *49 de kilograme*;
- „3100 observatori” (Prime, 19.II) – corect: *3100 de observatori*;
- „247 cauze penale” (Prime, 5.III) – corect: *247 de cauze penale*;
- „Cursurile (..) costă 150 euro” (Publika TV, 3.III) – corect: *Cursurile (...) costă 150 de euro*;

Semnalăm și greșeala inversă (mai rar), de folosire a prepoziției *de* după numerale de la 1 la 19 și după numeralele compuse cu acestea:

- „312 **de** parlamentari s-au pronunțat pentru...” (Publika TV, 17.III) – corect: *312 parlamentari s-au pronunțat pentru...*

5.4.3. Folosirea unei prepoziții neadecvate în context

Suprapunerea mai multor tipare sintactice are ca rezultat apariția într-un anumit context a unei prepoziții specifice altui tipar sintactic. Am înregistrat mai multe cazuri de folosire incorectă a unor prepoziții:

- „Incendiu de proporții **la** Botanica” (Canal 3, 9.III) – corect: *Incendiu de proporții în Botanica*;
- „restaurant **de la** Ciocana” (Jurnal TV, 4.III) – corect: *restaurant din [sectorul] Ciocana*;
- „Primăria Capitalei s-a autosesizat **pe** acest caz” (Moldova 1, 15.II) – corect: *Primăria Capitalei s-a autosesizat în acest caz*;
- „**la** sud valorile vor oscila...” (Moldova 1, 15.II) – corect: *în sud valorile vor oscila...*;
- „**la** nord maximele vor fi...” (PRO TV, 21.II) – corect: *în nord maximele vor fi...*;
- „portul **din** râul Tamisa (Canal 3, 24.III) – corect: *portul de pe râul Tamisa*;
- „au fost luate **la** evidență” (Moldova 1, 19.II) – corect: *au fost luate în evidență*;
- „lucrurile s-au schimbat **spre** bine” (Orhei TV, 25.II) – corect: *în bine*;
- „securitatea **la** trafic” (Orhei TV, 15.III) – corect: *securitatea în trafic*;
- „responsabilii **pe** calitatea mărfurilor” (Orhei TV, 21.III) – corect: *responsabilii pentru calitatea mărfurilor*;
- „două [grădinițe] **la** Botanica și una **la** Ciocana” (PUBLIKA TV, 11.II) – corect: *două [grădinițe] în Botanica și una în Ciocana*;
- „De ce femeia să nu participe **în** viața politică?” (Orhei TV, 10.II) – corect: *De ce femeia să nu participe la viața politică?*;
- „numărul îmbolnăvirilor **cu** rujeolă” (Prime, 5.III) – corect: *numărul îmbolnăvirilor de rujeolă*;
- „ucigașul se află **la** libertate” (Prime, 6.III) – corect: *ucigașul se află în libertate*;
- „apartament **de la** Botanica” (PRO TV, 21.II) – corect: *apartament din Botanica*;

5.5. Anacolutul

Anacolutul este un fenomen de discontinuitate sintactică specific vorbirii libere. Un anumit tipar sintactic cu care se începe fraza este abandonat pe parcurs și continuat de un alt tipar de construcție. Greșeala se produce pentru că vorbitorul își regândește formularea chiar în timpul emiterii mesajului sau pentru că uită pe parcurs cu ce tipar de construcție și-a început enunțul:

- „Iar cei care nu și-au... n-au ajuns să-și cumpere bilete, (...) meciul va fi în direct (...) pe Prime.” (Canal 3, 22.III) – corect: *Iar cei care n-au ajuns să-și cumpere bilete, vor putea urmări meciul în direct pe Prime*;

5.6. Nemarcarea relațiilor sintactice din grupul nominal (în titluri)

Nemarcarea relațiilor sintactice în titlurile redactate în stil telegrafic este un fenomen pe care l-am întâlnit constant la toate televiziunile monitorizate și în această etapă de monitorizare. Abaterea este mai frecventă în contextele în care se precizează calitatea sau funcția unei persoane. Cauza este uneori spațiul insuficient pe „burtiere”, care impune limitarea mesajului la un anumit număr de caractere. Totuși, fenomenul se extinde și în sintagmele scurte, unde relațiile sintactice dintre componente ar putea fi marcate foarte ușor. Pentru aceste contexte, recomandăm, pe cât posibil, evitarea unei înșiruiți de cuvinte

fără marcarea relațiilor sintactice dintre ele, mai ales când aceste înșiruiți sunt destul de extinse sau creează ambiguități:

- „șef salvatori” (Canal 3, 24.III) – corect: *șef al salvatorilor*;
- „membru PSRM” (Jurnal TV, 7.II) – corect: *membru al PSRM*;
- „angajată Centru” (Moldova 1, 15.II) – corect: *angajată a Centrului*;
- „președinte RM” (Orhei TV, 25.II) – corect: *Președintele Republicii Moldova*;
- „director executiv FMF” (Prime, 19.II) – corect: *director executiv al FMF*;
- „secretar ideologic PSRM” (PRO TV, 25.II) – corect: *secretar ideologic al PSRM*;
- „rector IRIM” (PUBLIKA TV, 31.III) – corect: *rector al IRIM*;
- președinte ”Partidul Nostru” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *președinte al „Partidului Nostru”* (semnalăm și ghilimelele neromânești).

5.7. Greșeli de topică (ordinea cuvintelor):

- „cadavrele celor doi bărbați **identitatea căroră** urmează a fi stabilită” (Moldova 1, 15.II) – corect: *cadavrele celor doi bărbați a căror identitate urmează a fi stabilită*;
- „Totul țin minte.” (Canal 3, 4.IV) – corect: *Țin minte totul*;
- „Pe acest caz a fost deschis și un dosar penal, **materialele căruia** au fost secretizate...” (Televiziunea Centrală, 12.II) – *În acest caz a fost deschis și un dosar penal, ale cărui materiale au fost secretizate...*;

5.8. Absența dublării complementului:

- „Eu vreau să felicît locuitorii...” (Orhei TV, 25.II) – corect: *Eu vreau să îi felicît pe locuitorii...*

III. Lexic, semantică, stilistică

6. Greșeli de lexic și de semantică

6.1. Folosirea greșită sau „inutilă” a unui cuvânt în locul altuia

6.1.1. Necunoașterea formei cuvintelor

Am înregistrat câteva cuvinte utilizate cu o formă incorectă:

- „**stendurile** cu artificii” (Canal 3, 15.III) – corect: *standurile*;
- „acolo stătea un **stend**” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *stand*;
- „șase **conținere**” (Moldova 1, 22.III) – corect: *containere*;
- „Radu Albot, **tenisman**” (Moldova 1, 31.III) – corect: *tenismen*;
- „Radu Albot, **tenisman**” (Canal 3, 24.III) – corect: *tenismen*;
- „**tenismanul** moldovean a fost învins” (Publika TV, 11.II) – corect: *tenismenul*;
- „Dar cum am descuiat **safeul**?” (PRIME, 6.III) – corect: *seiful*;
- „pepeniera” (Orhei TV, 21.III) – corect: *pepiniera*;
- „președinția” (PRO TV, 21.II) – corect: *președinția*;
- „**glonte** a ajuns în victimă” (PRO TV, 21.II) – corect: *glonțul*;
- „Apa ceea era **roșietică**?” (PRO TV, 21.II) – corect: *Apa ceea era roșiatică?*;
- „a fost eliminat de **mongolezul**” (Publika TV, 11.II) – corect: *mongolul*;
- „**pandativ**” (Publika TV, 11.II) – corect: *pandantiv*.

6.2. Calcuri după limba rusă și împrumuturi inutile (barbarisme)

Barbarisme:

- „dar hainele trebuie să fie din **sintetică**” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *dar hainele trebuie să fie din fibre sintetice*;
- „IT-șnik” [pron. *aitișnic*] (Jurnal TV, 20.II) – corect: *IT-ist* [pron. *aitist*];
- „Poți dansa **ceciotca**?” (Prime, 6.III) – corect: *Știi să dansezi step?*;
- „asta s-a întâmplat **expromt**” (Publika, 11.II) – corect: *asta s-a întâmplat spontan*;

Calcuri

- „mașina **iese la depășire**” (Canal 3, 22.II) – corect: *mașina intră în depășire*;
- „să **pretindă la** mai mult” (Jurnal TV, 2.II) – corect: *să pretindă mai mult*;
- „sunt în proces de a-mi **deschide o viză**” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *sunt în proces de a obține o viză*;
- „amenințări **în adresa** lui Vladimir Spânu” (Jurnal TV, 7.II) – corect: *amenințări la adresa lui Vladimir Spânu*;
- „**plus la asta**, mi-a zis un prieten...” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *în plus/mai mult, mi-a zis un prieten...*;
- „Bine, **dau** o altă întrebare” (Jurnal TV 7, 20.II) – corect: *Bine, pun o altă întrebare*;
- „**felicități cu** Ziua Internațională a Teatrului” (Jurnal TV, 27.III) – corect: *felicități de Ziua Internațională a Teatrului/felicități cu prilejul Zilei Internaționale a Teatrului*;
- „băiatul ăsta-**i bravo**” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *băiatul ăsta-i tare/extraordinar*;
- „a expediat o **adresare** la Procuratura Generală din Germania” (Moldova 1, 15.II) – corect: *a expediat o sesizare/o scrisoare*;
- „**colaboratorii** organelor **de forță**” (Moldova 1, 22.III) – corect: *angajații forțelor de ordine*;
- „Cum le alegem corect **în dependență** de starea noastră de sănătate?” (Moldova 1, 15.II) – corect: *Cum le alegem corect în funcție de starea noastră de sănătate?*;
- „Cred că va trebui **să mă mai rețin** câteva zile” (Moldova 1, 15.II) – corect: *Cred că va trebui să mă zăbovesc/să mă rămân câteva zile*;
- „**în rezultatul** alegerilor” (Orhei TV, 25.II) – corect: *în urma/ca rezultat al alegerilor*;
- „**În rezultat**, Sîrbu a ajuns...” (Orhei TV, 21.III) – corect: *Drept rezultat, Sîrbu a ajuns...*;
- „**în rezultat**, un tânăr a fost rănit” (PRO TV, 21.II) – corect: *ca/drept rezultat, un tânăr a fost rănit*;
- „dar eu o să **lucrez asupra mea**” (Orhei TV, 15.III) – corect: *dar eu o să mă perfecționez*;
- „Unioniștii l-au felicitat pe Dodon **cu ziua de naștere**.” (Prime, 19.II) – corect: *Unioniștii l-au felicitat pe Dodon cu prilejul zilei de naștere*;
- „să mărească numărul **unităților de transport** spre Zimbru” (Prime, 19.II) – corect: *să mărească numărul mijloacelor de transport spre Zimbru*;
- „**la moment**, situația se prezintă în felul următor” (Prime, 5.III) – corect: *pe/pentru moment, situația se prezintă în felul următor*;
- „toată lumea **bate alarma**” (Prime, 14.III) – corect: *toată lumea dă/sună alarma*;
- „Noi **ne-am deschis** recent.” (Prime, 6.III) – corect: *Noi am deschis recent*;
- „**include** televizorul tău din cap” (Prime, 6.III) – corect: *deschide televizorul*;
- „au lăsat muzica **inclusă**” (PRO TV, 21.II) – corect: *au lăsat muzica pornită*;

- „a făcut **totalurile** campaniei” (PRO TV, 21.II) – corect: *a făcut bilanțul campaniei*;
- „votarea în grup, **de rând cu** fotografierea buletinelor” (PRO TV, 25.II) – corect: *votarea în grup, precum și fotografierea buletinelor*;
- „sunt primiți **fără rând**” (PRO TV, 21.III) – corect: *sunt primiți peste rând*;
- „De câți ani nu mai **lucrează?**” [arteziana] (PRO TV, 28.III) – corect: *De câți ani nu mai funcționează?*;
- „Picii (...) au **făcut o concluzie** clară” (PRO TV, 28.III) – corect: *Picii (...) au tras o concluzie clară*;
- „**foi** turistice” (Publika TV, 11.II) – corect: *bilete turistice*;
- „Cei doi au închiriat acolo un **număr** prezidențial” (Publika TV, 11.II) – corect: *Cei doi au închiriat acolo un apartament prezidențial/o cameră prezidențială*;
- „clipul cu multe cuvinte **necenzurate**” (Publika TV, 10.III) – corect: *clipul cu multe cuvinte licențioase*;
- „deci sunt **pufoși și albi**” (Publika TV, 27.II) – corect: *deci sunt inocenți și imaculați*;
- „Oficiul Viei și Vinului [...] **a făcut totalurile** anului vinicol” (Publika TV, 6.III) – corect: *Oficiul Viei și Vinului [...] a făcut bilanțul anului vinicol*;
- „din **salon** i-au fost sustrate airbagurile” (Canal 3, 22.II) – corect: *din habitacul i-au fost sustrate airbagurile*.

6.3. Greșeli de neadecvare contextuală fără intenție, accidentală; atracții semantice, diverse confuzii, lipsă de inspirație, elipse nerecomandate:

- „Instanța urma **să se expună** în cazul...” (Canal 3, 15.III) – corect: *Instanța urma să se pronunțe în cazul...*;
- „Circa 730 de mii de moldoveni **s-au expus** pentru reducerea numărului de deputați” (Publika TV, 25.II) – corect: *Circa 730 de mii de moldoveni s-au pronunțat pentru reducerea numărului de deputați*;
- „Socialiștii susțin că **se vor expune** privind legitimitatea scrutinului” (PRO TV, 25.II) – corect: *Socialiștii susțin că se vor pronunța/și vor expune opinia privind legitimitatea scrutinului*;
- „În aceeași ordine de idei **s-a expus** și liberalul...” (Televiziunea Centrală, 12.II) – corect: *În aceeași ordine de idei s-a pronunțat și liberalul...*;
- „Albot nu a reușit **să-l câștige** pe Federer” (Canal 3, 24.III) – corect: *Albot nu a reușit să-l învingă pe Federer*;
- „pentru **arenda** spațiilor” (Moldova 1, 15.II) – corect: *pentru chiria/locățiunea spațiilor*;
- „majoritatea **servesc** cafea dimineața” (Moldova 1, 15.II) – corect: *majoritatea beau/preferă cafea dimineața*;
- „Un tânăr din Cimișlia a fost bătut crunt de câțiva amici, după ce **au servit alcool**” (Publika TV, 16.III) – corect: *Un tânăr din Cimișlia a fost bătut crunt de câțiva amici, după ce aceștia au consumat alcool/amici în stare de ebrietate*;
- „colega noastră Aura **este în incursiune** cu toți cei din lumea mondenilor” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *colega noastră Aura este la curent cu lumea mondenilor*;
- „cred că **o să refuz la** colacii de un kilogram și jumătate” (Jurnal TV, 20.II) – corect: *cred că o să renunț la colacii de un kilogram și jumătate*;
- „**boboasele** [despre fasole și mazăre]” (Orhei TV, 21.III) – corect: *leguminoasele*;
- „însoții de **pancarde**” (PRO TV, 21.III) – corect: *însoții de pancarte/placarde* (cuvânt inexistent în română);
- „Foamea și sărăcia **te impune** să faci multe lucruri.” (Orhei TV, 10.II) – corect:

Foamea și sărăcia te silesc/te obligă să faci multe lucruri;

- „Nu **te-a impus** nimeni?” (PRO TV, 21.II) – corect: *Nu **te-a forțat/silit/constrâns** nimeni?*;
- „Bărbații au fost reținuți **în flagrant.**” (Prime, 19.II) – corect: *Bărbații au fost reținuți **în flagrant delict*** (omisiune nejustificată);
- „**manifestație** organizată în cadrul campaniei pentru parlamentare” (PRO TV, 21.II) – corect: ***manifestare** organizată în cadrul campaniei pentru parlamentare;*
- „funcția de **Speaker**” (Publika TV, 11.II) – corect: *funcția de **Președinte al Parlamentului*** (*Speaker* are numai sensul de „președinte al Camerei Comunelor”);
- „Louis van Gaal își încheie cariera de antrenor din motive **familiare**” (Publika TV, 12.III) – corect: *Louis van Gaal își încheie cariera de antrenor din motive **familiale**;*

6.4. Regionalisme și lexeme (sau forme) familiare sau populare:

- „a obținut o **roadă** bogată” (Moldova 1, 31.III) – corect: *a obținut o **recoltă** bogată;*
- „**roada** anului trecut” (Jurnal TV, 4.III) – corect: ***recolta** anului trecut;*
- „pământul dă **roadă**” (PUBLIKA TV, 31.III) – corect: *pământul dă **recoltă**;*
- „60 de tone de **poamă**” (Jurnal TV, 4.III) – corect: *60 de tone de **struguri**;*
- „am venit **în ospetie** la mătușa mea” (Canal 3, 4.IV) – corect: *am venit **în vizită** la mătușa mea;*
- „a fost **în ospetie** la noi” (Moldova 1, 15.II) – corect: *a fost **invitata** noastră;*

7. Stilistică

Mai multe fapte lingvistice observate în perioada de monitorizare ies din sfera normării rigide, putând fi caracterizate ca niște abateri de ordin stilistic, care pun o anumită etichetă asupra vorbitorului.

Formulări defectuoase:

- „Dar ce factori (...) **au influențat la** un rezultat atât de **jos...**” (Moldova 1, 14.III) – corect: *Dar ce factori (...) **au influențat** rezultatul atât de **mic/ deplorabil...**;*
- „Ce a urmat după declarațiile făcute ieri de șeful statului (...) și **a fostului** primar de la Bălți, **deja** seara în direct la *Ora expertizei*” (Jurnal TV, 12.IX) – *Ce a urmat după declarațiile făcute ieri de șeful statului (...) și **de fostul** primar de la Bălți, **vom discuta** seara în direct, la *Ora expertizei*;*
- „**ne rămân decât** bunul-simț, educația și grija” (Prime, 14.III) – corect: ***ne rămân numai** bunul-simț, educația și grija/**nu ne rămân decât** bunul-simț, educația și grija;*
- „să nu ne punem sănătatea la risc” (Prime, 14.III) – corect: *să nu ne punem sănătatea **în pericol**/să nu ne expunem riscului;*
- „câteva lucrări mai trebuiau neapărat de adus în ordine” (Canal 3, 22.III) – corect: *câteva lucruri mai trebuiau **puse la punct**;*
- „**am făcut cunoștință cu** materialele” (PRIME, 6.III) – corect: ***am luat cunoștință de** materialele;*
- „ceea ce **durează timp**” (PRO TV, 28.III) – *ceea ce **durează**;*

Probleme comune pentru toate posturile TV monitorizate:

- a. Neglijențele de tehnoredactare.

- b. Dezacordurile gramaticale.
- c. Confuziile semantice și inadvertențele lexicale.
- d. Calcurile după limba rusă.
- e. Nemarcarea relațiilor sintactice în titluri.

În raport cu sesiunea de monitorizare din 2012, s-au constatat anumite evoluții pozitive în utilizarea limbii române la posturile de televiziune: reducerea numărului de texte fără diacritice, grija pentru autocorectarea formulărilor orale etc. Din păcate, multe greșeli (curente în folosirea neîngrijită a limbii române) persistă atât în edițiile de știri, cât și în filmele subtitrate.

Bibliografie recomandată

- Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, București, 2005.
- Vasile Bahnaru, Inga Druță, Galaction Verebceanu et al., *Vorbește corect românește! Ghid de exprimare corectă*, Chișinău, ARC, 2017.
- Ion Bărbuță, Inga Druță, Elena Varzari, *Ortografie și punctuație*, Chișinău, Logodava, 2019.
- Adina Dragomirescu, Alexandru Nicolae, *101 greșeli de lexic și de semantică*, București, Humanitas, 2011.
- Isabela Nedelcu, *101 greșeli gramaticale*, București, Humanitas, 2013.
- Ghid electronic interactiv de exprimare corectă în limba română* (www.logodava.org).